

Stelselwijziging Jeugd

Factsheet

Besluit gemeente
na verwijzing door
huisarts?

Aanleiding

Moet of kan de gemeente na de verwijzing door de huisarts en de beoordeling door de jeugdhulpaanbieder nog een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) nemen? In de modelverordening van de VNG zijn hierover op grond van artikel 2.9 van de Jeugdwet bepalingen opgenomen. In deze factsheet worden deze nader toegelicht.

Verwijzing huisarts, medisch specialist, jeugdarts

In artikel 2.6, eerste lid, onderdeel g, van de Jeugdwet naast de gemeentelijk georganiseerde toegang tot jeugdhulp, de directe verwijzingsmogelijkheid door de huisarts, medisch specialist en jeugdarts naar de jeugdhulp geregeld. Dit laatste geldt ook voor de niet vrij-toegankelijke (individuele) voorzieningen. Met een dergelijke verwijzing kan de jeugdige rechtstreeks aankloppen bij de jeugdhulpaanbieder.

Diagnostiek jeugdhulpaanbieder

Na een dergelijke verwijzing door de huisarts, medisch specialist en jeugdarts staat echter meestal nog niet vast of en zo ja welke vorm van jeugdhulp nodig is. In de route waarbij de toegang tot jeugdhulp via de huisarts, medisch specialist of jeugdarts verloopt, is eigenlijk sprake van een soort tweetrapsraket. In de praktijk zal het de jeugdhulpaanbieder (bijvoorbeeld de jeugdpsychiater, de gezinswerker of orthopedagoog) zijn die na de verwijzing (**stap 1**)

beoordeelt welke jeugdhulp precies nodig is. Deze bepaalt in overleg met de jeugdige of ouder daadwerkelijk de concrete inhoud, vorm, omvang en duur van de benodigde jeugdhulp. Deze aanbieder stelt dus feitelijk vast wat naar zijn oordeel de inhoud van de benodigde voorziening dient te zijn. Hij zal zijn oordeel mede baseren op de protocollen en richtlijnen die voor een professional de basis van zijn handelen vormen (**stap 2**) én op de afspraken die hij daarover met de gemeente heeft gemaakt in het kader van zijn contract- of subsidierelatie en de regels die de gemeente bij verordening heeft gesteld omtrent het vrij-toegankelijke en niet vrij-toegankelijke deel van het aanbod (zie verder onder 'De verantwoordelijkheid van de gemeente').

Besluit gemeente

In de wet heeft alleen het college in artikel 2.3 de bevoegdheid gekregen om een individuele voorziening te treffen. De gemeente heeft hier ook het budget voor gekregen. Gezien artikel 2.3, eerste en vierde lid, dient het college zorg te dragen voor het bepalen van de aangewezen vorm van jeugdhulp. De jeugdhulpaanbieder beoordeelt dus feitelijk wel welke vorm, omvang en duur van jeugdhulp naar zijn professionele oordeel nodig is, maar kan zelfstandig geen individuele voorziening treffen of een recht vestigen op deze voorziening. Wel kan het college de jeugdhulpaanbieder de bevoegdheid geven om namens het college te beslissen (dan spreken we van 'mandaat'; volledige overdracht van de bevoegdheid (of 'delegatie') is echter uitgesloten in artikel 2.11 van de Jeugdwet).

Bij de behandeling van de Jeugdwet in het parlement is duidelijk gemaakt dat de gemeente de naar de mening van de jeugdhulp-aanbieder benodigde jeugdhulp niet kan weigeren als deze in overeenstemming is met de professionele standaarden en binnen het gemeentelijke aanbod en de contractsafspraken valt. Als er een besluit van de gemeente volgt luidt dit dus in beginsel overeenkomstig het oordeel van de jeugdhulpaanbieder.

Moet in alle gevallen een beschikking afgegeven worden?

Wanneer een jeugdige een verwijzing naar jeugdhulp ontvangt van een huisarts, medisch specialist of jeugdarts is het niet noodzakelijk dat het college het oordeel van de jeugdhulpaanbieder in een schriftelijke beschikking vastlegt voor de jeugdige, zolang de gemeente maar regelt dat de jeugdige de naar het oordeel van de jeugdhulpaanbieder benodigde voorziening daadwerkelijk ontvangt. Er kan voor worden gekozen om alleen een beschikking af te geven indien de jeugdige of zijn ouders dit wensen òf in het uitzonderlijke geval dat de gemeente een besluit neemt dat afwijkt van het oordeel van de jeugdhulpaanbieder. Op die manier wordt de jeugdige en zijn ouders nog steeds de benodigde rechtsbescherming geboden en wordt voorkomen dat de gemeente talloze beschikkingen moet gaan afgeven die hetzelfde luiden als hetgeen de jeugdige naar het oordeel van de jeugdhulpaanbieder nodig heeft.

In artikel 3 van de Modelverordening Jeugdhulp van de VNG zijn twee varianten opgenomen. Bij de ene variant (A) legt het college alleen op verzoek van de jeugdige of zijn ouders het besluit over een individuele voorziening vast in een beschikking. Bij de andere variant (B) legt het college elk besluit over een individuele voorziening vast in een beschikking. Binnen beide varianten bestaat de mogelijkheid om de bevoegdheid van het college te mandateren aan de jeugdhulpaanbieder.

In de contracten met de jeugdhulpaanbieders of in de betreffende mandaatbesluiten zouden afspraken opgenomen kunnen worden over het geven van informatie over de uitoefening van de gemandateerde bevoegdheid door de jeugdhulpaanbieder

Hoe de besluitvorming dan praktisch in te richten?

De besluitvorming of nu gekozen wordt voor variant A of B kan op verschillende manieren ingericht worden.

1. Het college kan de gecontracteerde jeugdhulpaanbieder mandateren namens de gemeente formeel te besluiten de individuele voorziening te treffen (voor zover het gaat om jeugdhulp die zij verlenen op basis van een verwijzing van een huisarts, medisch specialist of jeugdarts). Bij een positieve beschikking geldt dan als voorwaarde dat de geboden hulp binnen de contractsruimte blijft. Het ligt niet voor de hand om de huisarts te mandateren, aangezien de vorm/omvang/duur van de hulp meestal pas door de jeugdhulpaanbieder zal worden bepaald. Juridisch gezien neemt de jeugdhulpaanbieder dan namens de gemeente het besluit omtrent de jeugdhulp die de jeugdige of ouder nodig heeft. Dit besluit zal dan moeten voldoen aan de Awb-vereisten. (schriftelijk, gemotiveerd en vermelding namens wie het besluit is genomen).
2. Na een inhoudelijk advies van de jeugdhulpaanbieder, neemt gemeente zelf het formele juridische besluit. Het besluit wijkt inhoudelijk niet af van hetgeen de jeugdhulpaanbieder nodig acht, mits dit binnen het gemeentelijke aanbod en de contracten blijft. Ook is het niet zo dat de jeugdige of ouder moet wachten op de jeugdhulp totdat de gemeente dit besluit heeft genomen. Het is een pro forma-besluit, zodat de burger weet waarop hij "recht" heeft en waartegen hij in bezwaar/beroep kan als hij het er niet mee eens is. De gemeente neemt dit besluit dus pas na de beoordeling door de jeugdhulpaanbieder (dus na de tweede stap van de tweetrapsraket) en in het beginsel overeenkomstig het oordeel van de jeugdhulpaanbieder.

Omdat het na een verwijzing van de huisarts, medisch specialist of jeugdarts voor de jeugdige en zijn ouders onduidelijk zou kunnen zijn waar zij terecht kunnen als zij het niet eens zijn met de voorgestelde vorm van jeugdhulp (m.n. in de situatie waarin alleen op verzoek een beschikking wordt afgegeven) is het wel zaak dat jeugdigen of hun ouders daar goed van op de hoogte worden gebracht. Voorlichting richting jeugdigen en hun ouders over het feit dat ze bij de gemeente moeten zijn als ze het niet eens zijn met (de omvang van) de geboden vorm van jeugdhulp en dus niet bij de jeugdhulpaanbieder, is van groot belang.

Na een inhoudelijk advies van de jeugdhulpaanbieder, neemt

Gemeenten hebben een jeugdhulpplicht en de verantwoordelijkheid om een passend en toereikend aanbod van jeugdhulp beschikbaar te stellen waarnaar de huisarts rechtstreeks kan verwijzen. De gemeente heeft verschillende mogelijkheden om met het oog op die verantwoordelijkheden invloed uit te oefenen op de verlening van jeugdhulp op basis van een verwijzing. Allereerst is het de gemeente die bepaalt welk deel van de voorzieningen vrij toegankelijk is en welk deel niet. Immer, bij een verwijzing naar vrij toegankelijke jeugdhulp, is het nemen van een besluit nooit aan de orde. Daarnaast dient de jeugdhulpaanbieder zich bij de te kiezen behandeling te houden aan de afspraken die hij daarover met de gemeente heeft gemaakt in het kader van zijn contract- of subsidierelatie en met de regels die de gemeente bij verordening heeft gesteld omtrent het vrij-toegankelijke en niet vrij-toegankelijke deel van het aanbod. In deze afspraken kan door de gemeente opgenomen worden dat de jeugdhulpaanbieder bij het vaststellen van wat naar zijn oordeel de inhoud van de benodigde voorziening dient te zijn rekening houdt met de behoeften en de persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders alsmede met de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders. Ook kan afgesproken worden dat de jeugdhulpaanbieder bij zijn beoordeling de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige of de ouder mee moet wegen. Op deze manier kan de gemeente aan haar verplichtingen ingevolge artikel 2.3, eerste en vierde lid voldoen. De gemeente kan op deze manier een hoger niveau (dus niet per individueel geval) sturen op de inzet van jeugdhulp.

Het door de gemeente gecontracteerde aanbod van jeugdhulp

Het door de gemeente gecontracteerde aanbod van jeugdhulp Het is aan gemeenten om bij de inkoop van jeugdhulp keuzes te maken. Op grond van de Jeugdwet moeten zij voorzien in een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod en zal ook zoveel als mogelijk keuzevrijheid moeten worden geboden (zie de artikelen 2.6, eerste lid, onder a, en 2.3, vijfde lid, van de Jeugdwet). Het loutere feit dat een bepaalde jeugdhulpaanbieder niet is gecontracteerd is echter geen reden om een bepaalde vorm van jeugdhulp te weigeren, wanneer die specifieke vorm van jeugdhulp écht nodig is. Daarbij is van belang dat de professionele standaarden op basis waarvan de deskundigen worden geacht te handelen gerespecteerd worden.

Het kan echter voorkomen dat een huisarts, medisch specialist of jeugdarts concreet verwijst naar een jeugdhulpaanbieder waarmee de betreffende gemeente geen overeenkomst heeft gesloten. Een reden daarvoor kan zijn dat de verwijzer onvoldoende op de hoogte is van het gemeentelijke aanbod, maar het kan ook zijn dat de verwijzer op zorginhoudelijke gronden van oordeel is dat de inzet van jeugdhulp door die jeugdhulpaanbieder noodzakelijk is. Het is dan ook van groot belang dat gemeenten afspraken maken met de verwijzers en de zorgverzekeraars over de voorwaarden waaronder en de wijze waarop de verwijzing plaatsvindt. Artikel 2.7, vierde lid, van de Jeugdwet, verplicht gemeenten daartoe en op grond van artikel 14 van de Zorgverzekeringswet zijn de zorgverzekeraars gehouden hun verantwoordelijkheden af te stemmen met die van gemeenten. Daarbij zullen afspraken gemaakt worden over de wijze waarop de regierol van de gemeenten vanuit het uitgangspunt “één gezin, één plan, één regisseur” geborgd wordt en over het voorschrijven en verwijsgedrag van huisartsen, medisch specialisten en jeugdartsen. Onderdeel van deze afspraken zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat de huisarts bij verwijzing naar een individuele voorziening, hiervan een melding doet aan de gemeente. De gemeente kan hierdoor ook de regie houden op het hulpverleningsproces dat rondom de jeugdige en zijn ouders plaatsvindt en wordt niet buitenspel gezet.

Gemeenten kunnen verder, zoals de verzekeraars dat ook doen, spiegelinformatie leveren aan huisartsen, medisch specialisten en jeugdartsen. Dit houdt in dat zij worden geïnformeerd over hun cliëntenbestand, de aandoeningen en de doorverwijzingen en dat dit in relatie wordt gebracht met de gegevens van andere huisartsen, medisch specialisten en jeugdartsen. Het doel hiervan is dat zij zich bewust worden van hun handelen en eventueel hun handelen hierop aanpassen in een door de verzekeraar en de gemeente gewenste richting. Bij grote verschillen kan de gemeente met de huisarts in gesprek gaan over de mogelijke oorzaak hiervan. Hieruit kan bijvoorbeeld blijken dat de populatie van deze huisarts zodanig is dat de doorverwijzingen daardoor verklaard kunnen worden of dat in deze buurt meer inzet op preventie gewenst is. Maar bijvoorbeeld ook dat de betreffende huisarts onvoldoende inzicht heeft in het gemeentelijke aanbod. De gemeente kan er als dat nodig is voor kiezen de huisarts ondersteuning te bieden vanuit samenwerking met een sociaal wijkteam of een praktijkondersteuner. Zowel de huisarts als de gemeente zullen adequate doorverwijzing wenselijk vinden, dit gesprek is zowel voor de gemeente als voor de huisarts van belang.

Voorts is het van belang dat de jeugdige en/of ouders bij een verwijzing naar een niet gecontracteerde jeugdhulpaanbieder erop gewezen worden dat de jeugdhulp mogelijk niet door de gemeente wordt vergoed. De verwijzer kan dat zelf aangeven, maar zeker ook de niet gecontracteerde hulpverlener; die laatste heeft er zelf namelijk belang bij om te weten of hij kan rekenen op financiering door de gemeente. Als de gemeente in een dergelijke situatie ook passende jeugdhulp kan bieden door de inzet van een jeugdhulpaanbieder die wél is gecontracteerd, dan hoeft de gemeente de inzet van de niet gecontracteerde aanbieder niet te vergoeden. Overigens kan de gemeente daar wel toe overgaan, bijvoorbeeld door af te spreken eenvoudigweg de factuur te zullen voldoen, met die jeugdhulpaanbieder alsnog een overeenkomst te sluiten of ten behoeve van de jeugdige een persoonsgebonden budget toe te kennen, waardoor de jeugdige en zijn ouders de zorg zelf kunnen inkopen.

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

www.voordejeugd.nl

Februari 2015